

Kielikoulutuspolitiikan verkosto
Kannanotto 21.5.2024

Yliopistojen on kannettava vastuunsa kielikoulutuksen jatkumosta ja laajasta kielivarannosta

Tänä keväänä yliopistot ovat uutisoineet suunnitelmistaan tai päätöksistään lakkauttaa vieraiden kielten koulutusta. Nämä koskevat sekä kaikille opiskelijoille suunnattua opetusta kielikeskuksissa että ainelaitoksilla järjestettävää, esimerkiksi aineenopettajiksi suuntautuvien koulutusta. Tampereen yliopiston kielikeskuksessa on päätetty lopettaa japanin, italian, kiinan, korean ja portugalin opetus kokonaan, minkä lisäksi espanjan, saksan ja ranskan opetusta vähennetään (Yle Uutiset 11.4.2024, Helsingin Sanomat 13.4.2024). Kaiken kaikkiaan tämä tarkoittaa satoja, jopa tuhatta kurssipaikkaa. Jyväskylän yliopistossa sen sijaan suunnitellaan espanjan sivuaineopintojen lakkauttamista, mikä tarkoittaa sitä, että Jyväskylässä ei voisi enää pätevoityä espanjan kielen aineenopettajaksi tai asiantuntijaksi (Yle Uutiset 3.5.2024).

Päätökset ja suunnitelmat vähentää kieltenopetusta ovat lyhytnäköisiä yksilöiden koulutuspolkujen, korkeakoulujen vetovoimaisuuden ja laajemmin yhteiskunnan kielivarannon kannalta. Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston esitys on kestävä, sillä espanja on yksi niistä harvoista vieraista kielistä, joissa perusopetuksessa oppilasmäärät ovat olleet selkeässä kasvussa sekä ala- että yläkouluissa (ks. Vipunen 2024a). Espanja on erittäin suosittu kieli myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa (Vipunen 2024b). Huolena on, että nykyisille ja tuleville espanjan oppijoille ei löydy Suomessa päteviä kielenopettajia, sillä Jyväskylän lisäksi espanjanopettajaksi voi pätevoityä vain Helsingin, Tampereen ja Turun yliopistoissa. Korkeakoulujen laaja kielitarjonta ympäri Suomen on kuitenkin tärkeää alueellisen ja sosiaalisen tasa-arvon kannalta. Kieli, kulttuuri ja yhteiskunta on yksi Jyväskylän yliopiston strategisista painoaloista, joten monipuolisista kielten opiskelun mahdollisuuksista olisi syytä pitää kiinni.

Myös Tampereen yliopiston leikkaukset kielistä ovat kestävättömiä, sillä esimerkiksi japanin ja korean opiskelu on viime vuosina ollut hyvin suosittua. Korkeakoulut ovat velvollisia tarjoamaan tutkintoihin kuuluvia kieliopintoja, joten budjettien kiristyessä ollaan valitettavasti valmiita leikkaamaan vapaaehtoisesti opiskeltavista kielistä. Samaan aikaan tiedämme, että kielten opiskelu ja kielivalinnat ovat vähentyneet vuosikymmeniä myös perusopetuksessa ja toisella asteella (ks. esim. Kiehelä & Veivo 2020, Pyykkö 2017). Monet saattavat herätä monipuolisen kielitaidon tarpeeseen ja työelämän vaatimuksiin vasta korkea-asteella. Työ- ja elinkeinoelämässä tarvitaan monipuolisesti eri kieliä osaavia enenevässä määrin (Suomen Yrittäjät 2021). Näihin tarpeisiin eivät kuitenkaan välttämättä riitä korkea-asteella aloitettujen

kielten opinnot, etenkin jos nekin mahdollisuudet opiskella vähenevät rajusti. Missä ja milloin kieliä sitten opiskellaan pitkäjänteisesti ja syvällisesti?

Opettajat ja tutkijat ovat aidosti huolissaan kieltenopetuksen tilasta: miten käy Suomen kielivarannon, osaavatko Suomessa asuvat monipuolisesti eri kieliä nyt ja tulevaisuudessa (ks. esim. Nissilä & Tikkanen 2021)? Kyseessä on noidankehä, jossa kielivalintojen kaventuminen kulkee käsi kädessä opettajankoulutuksen kanssa. Jos yliopistoissa ei kouluteta monipuolisesti aineenopettajia eri kieliin, uhkana on nykyisestä entisestään vahvistuva tilanne, jossa koulutuspolun eri vaiheissa opiskellaan vain englantia ja ruotsia. Tämä trendi heijastuu jo nyt yliopistojen kielten pääaineopintojen hakijamääriin. Suomessa on kuitenkin varmistettava kaikille mahdollisuus opiskella monipuolisesti kieliä eri koulutusasteilla ja läpi koulutuspolun yhteiskunnan monikielisyyden takaamiseksi. Globaalissa maailmassa on pienen kansan etu osata monipuolisesti eri kieliä, eikä kieltenopiskelu voi olla vain harvojen etuoikeus.

Kielten opetuksesta leikkaaminen on arvovalinta. Yliopistoilla on suuri autonomia ja siten myös vastuu tekemistään päätöksistä. Kielikoulutuksen jatkumo ei toimi vain esi- ja perusopetuksesta toiselle ja korkea-asteelle, vaan myös toiseen suuntaan esimerkiksi kouluttamalla tulevia kieltenopettajia ainelaitoksilla ja tarjoamalla laajaa kielivalikoimaa kielikeskuksissa. Jos yliopistot eivät ota vakavissaan ongelmia kielikoulutuksen jatkumosta ja huomioivat vain muutamia kieliä argumentoidessaan kielivarannon laajuuden puolesta, ne eivät toimi tavalla, jota sivistysyliopistoilta odotetaan.

Jyväskylässä 21.5.2024

Kielikoulutuspolitiikan verkosto
tutkijat ja valtakunnallinen ohjausryhmä

www.kieliverkosto.fi

kieliverkosto(at)jyu.fi

@kieliverkosto

Lähteet

Helsingin Sanomat 13.4.2024 = Hietalahti, K. (2024). Palkitulta opettajalta loppuvat yllättäen työt Tampereen yliopistossa: ”Järkyttävää ja todella surullista”. Helsingin Sanomat 13.4.2024. Saatavilla: <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010353891.html>

Kiuhela, A. & Veivo, O. (2020). “En pysty ottamaan valinnaista kieltä vaikka haluaisin” – Valinnaiset kielet vähenevät lukiossa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 11(5). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli->

[koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2020/en-pysty-ottamaan-valinnaista-kielta-vaikka-haluaisin-valinnaiset-kiellet-vahenevat-lukiossa](#)

Nissilä, M.-L. & Tikkanen, T. (2021). Kieltenopetus kuihtuu - mikä neuvoksi? Opettaja-lehti 28.1.2021. Saatavilla: <https://www.opettaja.fi/tyossa/kieltenopetus-kuihtuu-mika-neuvoksi/>

Pyykkö, R. (2017). Monikielisyys vahvuudeksi: Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-535-8>

Suomen Yrittäjät (2021). Kysely: Monipuolinen kielitaito on tärkeä yrityksille – kielitaidon merkitys vahvassa kasvussa. Tiedote 6.7.2021. Saatavilla: <https://www.yrittajat.fi/tiedotteet/kysely-monipuolinen-kielitaito-on-tarkea-yrityksille-kielitaidon-merkitys-vahvassa-kasvussa/>

Vipunen (2024a). Perusopetuksen kielivalinnat lukuvuonna 2022–2023. Saatavilla: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Perusopetus%20-%20ainevalinnat%20-%20kielet.xlsb

Vipunen (2024b). Vapana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa annetut opetustunnit. Saatavilla: https://vipunen.fi/fi-fi/_layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Vapaa%20sivistystyo%20-%20opetustunnit%20-%20koulutusala%20-%20aikasarja.xlsb

Yle Uutiset 3.5.2024 = Lassuri, A. (2024). Suuresta suosiosta huolimatta vain harva opiskelee espanjan opettajaksi – Jyväskylän yliopisto luopumassa koulutuksesta. Yle Uutiset 3.5.2024. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20086738>

Yle Uutiset 11.4.2024 = Ketonen, P. & Salovaara, M. (2024). Tampereen yliopisto karsii kielitarjontaa – japanin opettaja: ”Olo on järkyttynyt ja surullinen”. Yle Uutiset 11.4.2024. Saatavilla: <https://yle.fi/a/74-20082956>